

AMB PRESENCIA A VALLS DES DEL 1878

Passos previs a la fundació

Monsenyor Constantí Bonet i Zanuy fou arquebisbe de Tarragona des del dia 17 de setembre de 1875 fins el 10 d'octubre de 1878, anteriorment, havia sigut bisbe de la diòcesi de Girona on Mn. Joaquim Masmitjà havia estat el seu confessor i conseller i havien treballat plegats per tal d'obtenir de la Sta. Seu l'aprovació de les Constitucions de l'Institut .

Mons. Constantí Bonet mantenia correspondència amb Mn. Joaquim Masmitjà i li havia manifestat diverses vegades el seu desig que les Missioneres del Cor de Maria fossin presents a l'arquebisbat de Tarragona. Com a resposta, Mn. Joaquim Masmitjà proposa comprar una casa a Valls i fer-hi un col·legi. La resposta de l'arquebisbe a Mn. Masmitjà fou aquesta: No tinc cap inconvenient, aprovo que vostè procedeixi a comprar una casa a Valls per tal de fer-hi un col·legi de germanetes. D'aquests petits apòstols voldria tenir-ne a tot arreu. (Carta de Mons. Bonet a Mn. Joaquim Masmitjà amb data 21 de desembre de 1877).

Amb aquest consentiment, Mn. Masmitjà va fer gestions per comprar a Valls una casa per tal d'habilitar-la com a convent. Per mitjà d'una dona de la que no es diu el nom, el Pare Fundador va fer els tràmits per a la compra d'una casa al c/ de la Pobla de Sta Anna, la casa era propietat de la Sra. Josefa Granell. Sembla ser que ja estava tancat el contracte de compra d'aquesta casa inicial i només faltava escripturar-la, però aquest contracte no va tenir efecte. Llavors la dóna que feia de medidora va facilitar al Pare Fundador la compra de dues cases contigües: una donava al c/ Escrivania Vella núm 10 i l'altra al c/ dels Jueus núm, 8, totes dues eren dels mateixos amos: els germans Antoni i Tomàs Bonifàs i Puig.

El dia 20 de maig de 1878 Mn. Joaquim Masmitjà autoritza a vuit religioses i una serventa per a que puguin instal·lar-se a la ciutat de Valls. Literalment el comunicat diu així:

Visto el buen resultado y óptimos frutos que para el bien de las almas ha dado en esta diócesis y demás que se ha propagado la Orden de Religiosas del Inmaculado Corazón de María con el buen ejemplo de ellas y la enseñanza de las niñas, damos nuestro permiso y aprobación para que pasen a instalarse en esta villa de Valls Sor Ana Brunells y compañeras.

Gerona, 20 de mayo de 1878

Joaquín Masmitjà, vicario capitular.

Sor Ana Brunells y Masmitjà, Priora designada.

Les religioses escollides foren:

- Gna. Anna Brunells Masmitjà, nomenada priora de la comunitat.
- Gna. Carme Pou Costa, superiora.
- Gna. Dolors Coromines Muxach, mestra de novícies.
- Gna. Cecília Font Juansacreu, directora del col·legi.
- Gna. Concepció Glaudis Mateu .
- Gna. Concepció Besa Martí.

- Gna. Concepció Bota Català.
- Gna. Amàlia Delgà Pascual.
- Maria Puig, serventa

El problema de la data: La comunitat de Valls fou fundada el dia 3 o bé el dia 4 de juny de 1878?

Si llegim el llibre d'història de la casa hi posa literalment el següent:

En dichas diligencias y preparativos se pasó el tiempo hasta el viernes primero de junio de 1878 que con el Padre Fundador salimos de Gerona para Valls. Sor Ana Brunells, Priora designada, Sor Carmen Pou, Sor Dolores Corominas, Sor Cecilia Font, Sor Concepción Glaudis, Sor Concepción Bota, coristas y Sor Amàlia Delgà de obediencia con Maria Puig, sirvienta.

El dia primero de junio llegamos y pernoctamos en nuestra casa de Mataró, salimos de Mataró y llegamos a Tarragona el sábado dos del mismo por la noche, pernocta(mos) en Tarragona el sábado, permaneciendo allí hasta el domingo tres de junio y el lunes cuatro de junio de 1878 salimos de Tarragona de mañanita y llegamos a Valls a las nueve de la mañana yendo a parar a nuestra casa aunque todavía no estaba firmada la escritura".

D'aquest text ve l'error de pensar que la fundació de Valls fou el dia quatre de juny de 1878, però, repeteixo, és un error ja que si comprovem les dates en un calendari perpetu ens trobem que:

- El dia 31 de maig de 1878 era divendres.
- El dia 1 de juny de 1878 era dissabte, no divendres.
- El dia 2 de juny de 1878 era diumenge, no dissabte.
- El dia 3 de juny de 1878 era dilluns, no diumenge.
- El dia 4 de juny de 1878 era dimarts, no dilluns.

Per altra banda al mateix llibre d'història de la casa, a les pàgines on hi consta el moviment de personal hi ha el següent títol:

Listado del movimiento de personal en el Convento de Religiosas del Purísimo e Inmaculado Corazón de María de la ciudad de Valls, que comprende la Entrada, Vestición, Profesión, venida, Traslación y defunción de sus individuos, des de su fundación en 3 de junio de 1878.

Així doncs, les germanes haurien arribat a Valls acompanyades del Pare Fundador, el dilluns 3 de juny de 1878, i és en aquest dia que s'ha de situar la fundació de Valls.

Aquesta confusió de dies l'hauria comés la germana que va escriure les primeres pàgines d'història de la casa, la cosa es comprèn quan es llegeixen: Les dotze primeres pàgines les escriu totes seguides la germana Ana Brunells després de quatre anys de l'arribada, aquestes primeres dotze pàgines estan signades per ella i datades el dia 28 de desembre de 1882. Passat tant de temps és comprensible una confusió així.

Així doncs, seguint al Pare Aguilar, els fets i les dates serien els següents:

El dia 31 de Maig de 1878 aquestes germanes marxen de Girona amb destí cap a Valls, les acompanya el Pare Fundador. Quan ja es feia vespre arriben a Mataró i passen allí la nit, al convent que les Missioneres del Cor de Maria tenen en aquesta ciutat.

L'endemà, dissabte 1 de juny, agafen el tren i van cap a Tarragona, hi arriben cap al tard i passen la nit en aquesta ciutat. El dia següent, diumenge 2 de juny, el van passar a Tarragona allotjades en una casa particular i van tornar a passar la nit en aquesta localitat. La germana Anna Brunells explica que el diumenge el van aprofitar també per anar a visitar l'Arquebisbe Constantí Bonet, el qual va autoritzar de forma verbal la fundació, però no per escrit, cosa que després els hi portarà forces problemes, com ja veurem més endavant.

El dilluns 3 de juny al matí van cap a Valls. Quan arriben a les cases que s'havien comprat, es van trobar que les obres estaven molt endarrerides i estaven plenes de runa, brossa i insectes. Quan ho van veure van estar a punt de tornar-se'n cap a Girona. Mn. Joaquim Masmitjà va animar les germanes a quedar-se, ell mateix en lloc de retornar de seguida cap a Girona com tenia previst, va quedar-se uns quants dies amb elles per ajudar-les.

L'arribada i els primers anys: un temps amb moltes dificultats.

Les religioses es van posar a treballar per tal de fer els arranjaments necessaris i al cap de poc temps van començar a donar classes.

Al cap d'un any, a l'estiu del 1879, Mn. Joaquim Masmitjà va tornar a Valls i va indicar un lloc de la casa per fer-hi una capella, aquesta tindria la porta al c/ dels jueus. Van anar de pressa a fer les obres necessàries i va poder inaugurar-se aquell mateix any; es va beneir l'altar el dia 22 de desembre.

A la premsa local de l'època hem trobat notícia d'aquestes obres (Diario de Valls, diumenge 10 d'agost de 1879):

Hemos observado que en las obras que se construyen en el convento de las monjas francesas , por la parte de la calle de los Judíos, se cargan en carros los escombros á proporción que los peones los sacan a la calle. No era de esperar menos de la buena dirección de estas obras.

Però, tot i les reformes fetes, l'edifici no reunia les condicions necessàries per realitzar en condicions la tasca de l'ensenyament, així doncs, les religioses es van posar a estalviar per a poder comprar un altre un altre edifici més gran i més ben situat.

Al cap d'uns anys van comprar un terreny als afores de la ciutat i van començar les obres per edificar un nou convent/col·legi. Les religioses es van traslladar al nou edifici el dia 6 d'agost de 1891.

Aquest trasllat es va fer amb molta solemnitat: hi va assistir la M. General, Anna Subirana. Al matí les germanes van assistir a una missa feta a la capella de l'edifici antic, després la meitat de les religioses va anar al nou edifici per tal de fer els preparatius per la festa i l'altra meitat va quedar-se per anar a la processó de trasllat. En aquesta processó hi van anar totes les nenes del col·legi i les comunitats parroquials de les Esglésies de Sant Joan, Sant Antoni i El Carme. Es va portar en braços la imatge del Cor de Maria i, en arribar al nou edifici, es va col·locar en un altar d'una capella provisional que s'havia habilitat. Es va beneir l'altar i es va fer una celebració a la que hi van assistir totes les autoritats de Valls.

D'aquest fet també en trobem notícia a la premsa local (El eco de Valls, diumenge 9 d'agost de 1891)

Nuevo convento

El colegio dirigido por religiosas del Sagrado Corazón, instalado provisionalmente desde su fundación hace algunos años en una casa de la calle de la Escribanía, ha sido trasladado al nuevo convento, levantado de pie, sito en el Paborde, camino del matadero.

El nuevo edificio es espacioso y llena perfectamente el uso a que se le destina.

El jueves se verificó el acto de la inauguración, trasladándose en procesión de uno a otro edificio con asistencia de todas las niñas del colegio y de la comunidad de presbíteros.

Un cop al nou edifici les germanes van posar-se a treballar de valent per tal d'arreglar classes, dormitoris i altres dependències de l'edifici i, al cap d'un mes, ja es van poder començar les classes.

A més a més de l'ensenyament també s'oferia a la gent de Valls un servei religiós. A l'oratori provisional que hi havia al nou edifici la gent hi podia assistir a missa o a fer les seves oracions. Ben aviat aquest oratori quedà petit per la gran quantitat de gent que assistia als actes religiosos que s'hi feien i moltes persones van començar a fer donatius per a que es pogués fer una església amb condicions. Amb aquestes aportacions i amb els diners de la venda de l'antic edifici es va poder realitzar.

La construcció de la nova església es va iniciar el dia 3 de març de 1902 i es va acabar el dia 26 de maig de 1903. El cost total de les obres fou d'unes 20.000 ptes (120 euros).

El dia 27 de maig de 1903 es va fer la festa d'inauguració de la nova església. Hi va assistir la M. General, Josepa Vila, i les autoritats de Valls. Aquesta festa, però va quedar interrompuda per un greu accident: un dels actes de la festa era tirar "salves de morteretes" (una mena de focs artificials) en un camp del costat del col·legi. La darrera que van tirar no explotava i el que les disparava s'hi va acostar per bufar-la, llavors va explotar i el va matar. Això va fer que quedessin suspesos tots els altres actes, entre ells la primera comunió de les nenes que s'havien preparat aquell any. Aquest acte va quedar ajornat pel dia 5 de juny.

Sobre aquest succés llegim al diari vallenc de l'època El porvenir del dia 30 de maig de 1903:

El miércoles ocurrió en nuestra ciudad una sensible desgracia que conmovió al vecindario entero.

Celebrábase en el llamado convento de las monjas francesas la inauguración de la iglesia recién construída y para dar más esplendor a la fiesta, se disparó una tronada con tan mala suerte que al ir a disparar uno de los morteretes el pirotécnico aficionado de esta ciudad, Ramon Gatell, desviase el tiro, dándole de lleno en el pecho y dejándole muerto en el acto.

Al lugar del suceso, que horrorizó a cuantos lo presenciaron, acudieron inmediatamente el juzgado y las autoridades procediéndose al levantamiento del cadáver.

El infeliz Gatell, que era hermano del capellán de las monjas, era casado y deja en orfandad a varios hijos.

Un cop acabada l'Església moltes persones de Valls van continuar fent aportacions i donatius, amb aquests diners es van poder adquirir objectes de culte, altars laterals i imatges de sants, concretament es va comprar:

- Un altar i una imatge de Sant Josep
- Un altar i una imatge de sant Daniel
- Un altar i una imatge de Sant Agustí
- Un altar i una imatge del Sagrat Cor de Jesús
- Una imatge de Sant Ramon
- Una imatge de Sant Pau

- Un altar i una imatge de la Mare de Déu dels Dolors
- Un altar i una imatge de Sant Joan baptista
- Un altar i una imatge de Sta. Paula

L'altar major fou donatiu de Joan Coromines, canonge de la catedral de Tarragona: va fer fer l'altar daurat que presideix l'església, les baranes i les imatges del Cor de Maria, la de Sant Joaquim i la de Sta. Anna.

DADES D'INTERÈS

a) Primeres prioros de la comunitat de Valls

1a Gna. Anna Brunells (1878-1883)

2a Gna. Carme Pou (agost de 1883-octubre de 1883)

3a Gna. Dolors Coromines (1883-1887)

4a Gna. Àngela Riu (setembre de 1887-octubre de 1887)

5a Gna. Joaquina Mandri (1887-1888)

6a Gna. Àngela Riu (1888-1893)

7a Gna. Josepa Vila (1893-1898)

8a Gna. Àngela Ballester (1898-?)

b) Directores del col·legi

1a Gna. Cecília Font

2a Gna. Lluïsa Olivé

3a Gna. Teresa Vidal

4a Gna. Montserrat Cuadrada

5a Gna. Lucía Barriuso

6a Gna. Asunción Vicente

7a Gna. Pilar Lascorz

8a Gna. Josefina Boada

9a Gna. Úrsula Jové

c) Primers exàmens

Any 1903

Es fan els primers exàmens públics al col·legi. Hi assisteixen la M. General, la seva secretària, la superiora de la comunitat i els pares de les alumnes.

Any 1905

Els exàmens són presidits per la Junta local d'ensenyament, la "Junta d'instrucció pública" que presidia l'alcalde de Valls, el Sr. Joan Casañas.

Any 1907

En els exàmens públics, les alumnes de Cor de Maria obtenen 200 excel·lents i 163 notables.

d) Acte cultural

El dilluns 22 de juny de 1908 (30è aniversari de l'arribada a Valls) es va fer una vetllada literària i musical. La van presidir la M. General, Josepa Vila, i la Junta local d'ensenyament. Es van llegir composicions literàries i s'alternaven amb l'audició de peces musicals.

La premsa de Valls i de Tarragona va assistir a l'acte i en va fer elogi. Vegem-ho:

La crònica de Valls, 27 de juny de 1908

Rindiendo homenaje y pleitesía a una costumbre ya tradicional y merecedora de singulares elogios, el colegio del Sagrado Corazón de María celebró, el lunes próximo pasado, la "Velada literario-musical" fin de curso. Y, en verdad, que la fiesta voceó, con rara elocuencia, cuan fecunda debe haber sido la labor educadora é instructiva realizada.

En el troquel de un programa que, sin galantería, podemos apellidar de seductor, se vació el acto. En él, composiciones literarias de exquisito gusto y vario sabor, alternaban con piezas musicales, de mérito indudable, en agradabilísima mezcolanza; todo era bello y corría parejas con la correcta dicción que las alumnas mostraron en el recitado de poesías y diálogos, y con la seguridad de que dieron acabadas muestras, en la ejecución de los números musicales.

La fiesta fue presidida por la Reverendísima M. General del Instituto y Junta local de instrucción pública finalizando con un discurso del vocal de la misma el Dr. Don Jaime Valls, quien puso de manifiesto la necesidad de la enseñanza religiosa.

Citando a comparecencia una imparcialidad absoluta, podemos afirmar que, en el sentir de la numerosa y selecta concurrencia que lo abrigó, es tarea no muy hacedera, organizar actos que superen en esplendor al que nos ocupa.

Al profesorado del Colegio, así como a las alumnas, enviamos afectuosa enhorabuena.

La veritat de Valls, Dissabte 27 de juny de 1908

Atentment invitats, varem assistir lo dilluns passat á la "Velada literario-musical" que va celebrarse com á final de curs en lo col·legi de les M.M. filles del P. y S. Cor de Maria.

En dit acte lo mateix les alumnes de la secció de parvules com les de les classes elemental i superior, van demostrar los adelantos que, baix la direcció de dites religioses, reben tant en la instrucció com en l'educació.

No'ns detindrem en resenyar tots y cada un dels nombres que componien l'extens i variat programa, pero si qu'agradá per demes á la nombrosa y escullida concurrencia qu'omplia de gom a gom l'aspayós saló del Col·legi. Los dialechs y poesies qu'alternant ab les pessas musicals, recitaren les diferents seccions, foren molt escullides y recitades ab gracia y soltura. Cridaren l'atenció, per la seguritat y competencia ab que varen representarse una "Zarzuelita" i un joch lirich infantil.

Sens fer exageracio podem dir que'l resultat del acte a tothom va sorprendre agradablement, demostrant les alumnes un domini qu'honra al professorat del Col·leigi.

Presidiren l'acte, la Revtt M. General del Institut, Professores, y la junta d'Instrucció publica, tancant aquesta l'acte ab un discurs que feu sor vocal Dr. Jaume Valls.

Rebin les professores y alumnes la més complerta enhorabona.

Diario de Tarragona, dimecres 24 de juny de 1908

Desde Valls

Organizada por la Rda. Superiora y comunidad MM. Hijas del Inmaculado Corazón de María, las alumnas que reciben instrucción en el colegio celebraron ayer una velada literario-musical que resultó una fiesta hermosísima, saturada de cultura.

La selecta y numerosa concurrencia que invitada por las mencionadas religiosas acudieron a la velada, salieron complacidas, elogiando a las señoritas que tomaron parte activa en la fiesta, por lo magistralmente que ejecutaron las composiciones musicales y afición en el canto.

Las poesías fueron interpretadas admirablemente por las alumnas cosechando estrepitosos aplausos de los invitados, en especial la señorita Justina Just que leyó el poema "A la patria".

Las religiosas fueron felicitadísimas por la Junta de Instrucción pública y varios señores que acudieron a presenciar la agradable fiesta.

Unan mi sincero aplauso las MM. Hijas del Inmaculado Corazón de María, en particular la Madre sor Luísa, alma y vida del colegio que me ocupa.

El corresponsal

Valls, 22 de junio de 1908